

2 CENTESIMI

Predbrojba za Monarhi ju iznaša 4 K. za 3 mjeseca. Pojedini broj 2 pare.

Abbonamento per la Monarchia: Corona 4 par 3 mesi. Un singolo numero 2 cent.

Abbonament für die Monarchie: vierteljährig 4 K. einzelnes Nummer 2 Heller.

# OMNIBUS

2 HELLER

Za uvjetanje objava u "Matin oplatnik" plaća se za svaki riš 9 pare Najmanja pristajba 30 p.

Per le inserzioni d'avvisi nel "Notiziario d'affari" si paga per ogni parola 2 cent. Tassa minima 30 centesimi.

Joŝes Wort im "Kleinen Auszuge" kostet 2 h. Die druckfertige Text 30 h.

Izlaz: svaki dan osim nedjelje i svatka u 11 ura prije podne. Eos opel giorno escefante le domo-liche e faste alle 11 ant. Ercheint täglich außer an Sonn- und Feiertagen um 11 Uhr Vormittag.

Uprava i uredništvo — Amministrazione e redazione — Administration und Redaktion: Tiskara LASINJA i dr. prije J. Krapotić i dr., PULA — Via Salla tr. 1.

## Nekoč i sada.

U PULI, dne 22. IX. 1908.  
Kad bi došao tko amo u Pulu, koji je bio ovdje pred deset ili petnaest, a i manje godina za zadnji put, zbliža bi se morao čuditi, kako su se u to vrijeme u ovom gradu naše narodne prilike u velike promijenile. Svakako za prosuđivanje svega toga mora čovjek, da dobro pozna puljske prilike. Treba da znađe za sve poteškoće, koje su se morale svladati.

U Puli imalo se boriti ne samo proti neznanju našega naroda, kao i širom cijele Istre, već i proti običaju, koji se je bio udomačio, čuti i govoriti samo talijanski.

Naši ljudi, koji su došli ili iz hrvatskog kakovog mjesta Istre ili iz Banovine ili Dalmacije ili drugih slavenskih krajeva, te se u Puli nastanili, mislili su, da su u čisto talijanskom gradu, i govorili su sa svojom djecom samo talijanski. Kad su djeca ponarala, nijesu znala no talijanski, a hrvatski samo po koju riječ. Nikakovo čudo, da su se ta djeca dobrim djelom sramila svojih vlastitih roditelja. Ta tko ne bi ovim pri prvom talijanskoj riječi, koju bi izustili, pripoznao, da nijesu došli ni iz Firenze ni iz kakvog drugog grada Italije? Od srama bi došlo do mržnje, pravde i nemira u obitelji. Tako su bili kažnjeni roditelji radi svog nemara i krivog odgoja.

Pravednost mi pako nalaže, da ne okrivim sve roditelje naše krvi tom istom pogriješkom. Ne, svi nijesu tako radili. Bilo je opet roditelja, koji su doduše svojom djecom govorili hrvatski, samo su djeca na ulici naučila talijanski i od srama odgovarala roditeljima na hrvatska pitanja samo talijanski. Smiješno je to, ali na žalost tomu je u mnogog obitelji još dan danas tako. Dijete ponaraste, hrvatski nezna, a da nije talijanskog porijekla i samo uviđa. Te što sada? Na koju li stranu? Kamo prije neg u socijaliste!

Malo, veoma malo bilo bi ih, koji se nijesu odrekli svoga jezika, koji se nijesu materiskom mljeku izneverili.  
Ali smo imali jednu još veću silu, proti kojoj se bilo boriti. A to su ništa manje no c. kr. i c. i kr. oblast. Da su oni na općini bili naši ljuti protivnici, nikakovo čudo, te nema ni smisla o tom trošiti riječi. Ali da su nam kraljevske oblasti stavljale svakojakih zaprijetka i u našoj borbi proti sadašnjem talijanskom sistemu bile na strani potonjih, te ih dapače podupirale, to ne smiješno nikada zaboraviti. To nas mora učiti, kako te oblasti drže samo sa moćnijim i kad bi se s nama složile, da to ne bi učinile iz iskrenosti i pravednosti napram nama već iz pustog koristoljublja. Ne kanim nabrajati pojedine slučajeve, ta to bi bilo predugo, ali svako znađe, kako su se te oblasti držale prigodom općinskih izbora sve do lanjske godine. To nam daje muke i jača tim više, pošto mnogo naših drži za sveto i neprikorno sve, što učini mornarica. Što ona gospođa reku, to je mnogima sveto pismo. Pa kad ona drži s Talijanom, moraju i oni. Da je mornarica s nama, eto ti ih sutra kod nas kao najvjetrenije Hrvate i Slavene. (Sliedi.)

## VIESTI.

### Mjestne.

#### Političko društvo za Hrvate i Slovence.

Sjedinica odbora političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri biti će u nedjelju, 27. t. mj. u Kozini. Preporučamo toplo gg. odbornikom, da u podpunom broju dođu na istu.

#### Hrvatskim svećenicima na znanje i ravnanje.

One svećenike, koji su jučer primili od svog odbora poziv na sastanak, i koje bi mogli mutiti ona dva broja 28 i 30, upozorujemo i ovim putem da će se sastanak držati u ponedjeljak 28. t. mj., ostalo kao u pozivu. Do vidova!

O d b o r.

#### Poziv

Umoljava se čitava hrvatska omladina u Puli, da dodje u subotu dne 26. t. mj. u 8 sati u večer u «Narodni Dom» na dogovor po § 2.

Akademičari,

#### Za kućevlastnike.

Od 1.—31. oktobra dužni su svi kućevlastnici prijaviti e. k. kotarskom glavarstvu, u posebnim tiskanjicama, sve stanaře ili poduzeća u njihovim kućama.

#### Na cesti put Premanture.

Iz okolišnih sela, polazi danomice mnoštvo naroda na radnju u puljski arsenal. Svi ti prolaze kako tako, a najgore onima iz Premanture i Pomera. Duž ceste iz trga do streljane imade na gomile blata, gnoja, smrdljivih odpadaka tako da je vas zrak zaokuzen, a i više puta blato dopire do sred same ceste! Pitamo „slavnu“ gospodu na obćini kad će jednom odstraniti onu gnušobu, a začudno je, da se nemice niti vojnička oblast te dopušta da njezini vojnici prolaze mimo onog smrada na vjezbe.

#### Osjeđurane govoda.

U broju od 19. tek. mj. savjetovasmo našim gospodarima da osjeđuraju svoja govoda kod zemaljskog osjeđuravajućeg zavoda u Poreču (Istituto prov. istriano per l'assicurazione del bestiame, Parenzo). Odnosni je zakon sadržan u XXVII. svez. zakona i odluka za austrijsko primorje, izdan dne 30. X. 1907.

Zavod osjeđuraje za sada samo govoda, a može osjeđurati druge vrsti životinja, te tada ustanovi posebne razdielje. Svaki posjednik govoda može istoga osjeđurati izuzeti su oni koji se bave ubijanjem i trgovinom marve, oni koji imaju drugdje osiguradu marvu, oni koji su prevarili ili kušali prevariti osjeđurav. društvo, i oni koji drže u neredu svoju marvu. Začlaniti se može svaki čas. Mjestne podružnice ustanoviti se mogu ako imade barem 20 gospodara sa barem 6 osjeđuranih glava.

Zemaljski odbor imenuje predsjednike i zamjenike mjestnih podružnica. Upravu cijelog zavoda imade Zem. Odbor koji daje račun o svome djelovanju zemaljskom saboru. Upisnina za svaku osjeđuranu glavu iznaša i krunu, a osjeđuravajuću premiju odučuje zem. odbor. Za sada je odučena ta premija za cijelu godinu 1<sup>2</sup>/<sub>10</sub> od vrijednosti osjeđuranog blaga, odnosno tko osjeđura blago sada, u ovom II. poljeđu plati do konca godine 1<sup>2</sup>/<sub>10</sub> vrijednosti osjeđurane marve, manje premije neće se nigdje naći. Kad orkne blago procjeni štetu

komisija od predsjednika mjestne podružnice, jednog veterinaru i jednog vještaka, oštećeniku plati zavod 90% procjenjene vrijednosti.

Ovo su nekoje glavne točke zakona, a daljnje podatke daje zavod u Poreču na kojega upućujemo zanimane.

## DOPISI.

### Uzorna pedagogija.

Roš, 22. 9. 1908.

Zakonom određeno je da učitelji moraju voditi školsku djecu u crkvu sv. misi i istu u crkvi nadzirati. Ali ovaj zakon bi reč da vrijeđi samo za hrvatske škole; evo primjera:

Ovdješnji hrvatski učitelji to čine, do čim nadučitelj talijanske škole Massalin neće da toga čini. Istina je da dovede 2 ili 3 puta na godinu djecu u crkvu da prisustvuju sv. misi, ali bolje da nebi niti došli, jer kako se ponašaju, to je izpod kritike, a prvi im daje primjera sam njihov učitelj koji čim počme sv. misa objegne iz crkve, a djeca sama rađe što hoće.

Čudno je da naš župnik to trpi, nezna da se ovime vjeru baca pod noge, nezna da bi bilo bolje da te djeca nikada u crkvi nije, nezna da ta djeca škandaliziraju i drugu djecu koje se u crkvi istodobno nalaze. Znamo da i njegove pričužbe na c. k. oblasti nebi koristile, nego mogao bi se obratiti kao se mi ovim putem obraćamo na presvijetli biskupski ordinarijat da on izposluđe, da se ta djeca bolje u crkvi ponašaju ili da se zabrani toj djeci pristup u crkvu.

## Razne.

### Miletićevi zapisi.

Medju zapisima blagopokojnog Miletića nalazimo i 500 kruna za «Družbu sv. Č. M.», 500 kruna «Hrvat. Sokol. Savezu», 500 kruna za siromaha grada Zagreba, te se je sjetio i svoje duše podarivši za sv. mise katoličkoj crkvi sv. Marka 500 kr. i za sv. liturgije pravoslavnoj crkvi u Zagrebu 500 kruna. Pokojnik je bio pravoslavne vjere, gospođja udova je katoličke vjere, te su u toj vjери uzgojena i djeca.

### PARTE ITALIANA.

## NOTIZIE.

### Locali.

#### Slavi e Tedeschi.

Sotto questo titolo «Il Giornaleto» di ieri scrisse un sconclusionato illogico articolo. Partendo dai gravi fatti di Lubiana viene a parlare dell'alleanza — come egli dice — tedesco-croata a Pola contro... il patrimonio nazionale italiano!

In primo luogo osserviamo al collega di via Sergia, che il noto partito economico era un partito locale di Pola composto di italiani, croati e tedeschi contro la camorra sedicente italiana. È un errore grossolano che fa «Il Giornaleto» di identificare la camorra colla nazione italiana, ciò è per gl'italiani una gravissima offesa che noi croati mai e poi mai non diremo.

In secondo luogo è nota la grande generale lotta slavo-tedesca, e il nostro giornale

non desistette mai dallo scrivere in proposito. Ciò però non esclude che in dati luoghi, per speciali circostanze politiche, provvisoriamente la tattica esiga un'alleanza fra queste due nazioni. Si ricorderanno per es. i signori del «Giornaleto» quando per lunghi anni erano alleati coi tedeschi di Pola e l'i. e r. Marina da guerra, contro il nostro popolo il quale quantunque combattuto da due potenti avversari pure si rinforzò talmente da diventare un fattore importante che ora viene trattato un po' diversamente di quello che lo era anni fa. Attendete ancora un poco e vedrete delle più amare sorprese per voi.

#### «Italia di S. Marco.»

Questa la è poi nuova, cari lettori. È stata inventata a Ravenna da coloro che hanno pagato il dazio. Ecco, se per esempio i confini d'Italia fossero almeno almeno fino il Monte Maggiore n. l'Istria, le 140 lire sarebbero state risparmiate, ma... pegola per questa volta, forse che Dio vi aiuterà una seconda volta. Di questa Italia di S. Marco, che i nostri italiani si limitano a chiamare terra «veneta», fa parte cospicua, naturalmente, l'Istria e la Dalmazia. Anzi, a suffragare questa nostra «italianità» l'illustre dantista Isidoro Del Lungo inneggiò alla memoria del sibenicense Tommaseo, il quale pure, all'epoca delle più fiere polemiche coi croati, scrisse e parlò volentieri in croato, e raccolse i nostri canti nazionali, cose tutte da cui, al giorno d'oggi, abborrisce profondamente ogni italiano «irredento».

La commedia a Ravenna sveregogò talmente i nostri «italiani» che dovrebbero starsene a casa. Ma essi fanno il «muso roto e bereto fracadato» e altri se ne vanno per la strada!

#### Arresti e denunce.

La ventenne Elena Tumpach dedita alla vita licenziosa, cacciata dai genitori, senza domicilio, venne trovata ieri in piazza Verdi e arrestata.

Dean Giacomo fu Giovanni d'anni 19 venne arrestato per pubblica violenza e intronessione nel servizio della guardia di polizia. Per complicità vennero denunciati i suoi compagni Blazić Enrico e Vladić Luigi.

## CORRISPONDENZE.

### Un ricevitore doganale modello.

Veglia, 20. 9. 1908.

Nuovamente siamo costretti di occuparsi del ricevitore doganale Lulich. Debiamo dirlo francamente che siamo stanchi del suo procedere e invitiamo le autorità superiori di finanza a porvi un immediato riparo. Il Lulich offende continuamente il nostro popolo con epiteti di «sc'javi, morlacchi, porchi» ecc. Con palpabili prove mostra di posporre in tutto e per tutto i nostri connazionali. Non tralascia alcuna occasione per sfogare la sua passione di parte, così lo fece alla morte del def. Monsig. Volarić, della messa funebre nella chiesa dei francescani. Quando vede qualche dichiarazione in croato fa delle villane osservazioni ecc. ecc.

Adesso non occorre che i superiori di finanza chiamino a protocollo gli organi della guardia di finanza, con ciò non faranno nulla, ma ancora peggio; il loro dovere è di mettere il Lulich all'ordine

# Hotel i reštauracija, Pula, via Kandler, 47.

Nauovo obnovljeno i ukusno uređeno. — Sobе čiste. — Cijena umjerena.

ed eventualmente di allontanarlo da Veglia.  
Per ora queste due righe, all'occorrenza delle altre notizie.

### Gli Argonauti a Ravenna.

Lussino, 22. 9. 1908.

C'è un nostro detto croato «Vidila zaba konja gdje se podkiva, pa i ona digula nogu», così anche i nostri poperdili vollero imitare le altre città consorelle, nel rivivere anch'essi il «loro» Dante. I Lussignani si vollero distinguere nel loro spirito di sacrificio, pella madre Italia. Radunatisi a consiglio decisero, dopo molto deliberare, di mandare un'intera spedizione, a guisa del mitologico Argo, alla volta di Ravenna. Al mare! Salpa le Ancore!, gridava la balda gioventù, ed a noi, poveri croati, ci pareva di veder partire la nave D'Annunziana, ma invece del Marco Gratico, vedemmo a tirar tutti ansanti le ancòre ed alzar le vele di cutter i figli dei nostri Premuda, Kozulić, Jerolimić ed altri italiani in ic.

A gonfie vele partono i nostri giovanotti alla volta della terra promessa, portando seco una ghirlanda di fiori freschi, intrecciata da un artista fiorentino puro sangue nato però nel Carso sloveno.

Le mamme sognavano i loro cari figli coperti di fiori e portati in trionfo dagli entusiasti ravennati, ma ohimè, chi dice per mancanza di coraggio, chi per non saper trovare la giusta rotta, i nostri Argonauti invece di trovarsi alle coste del bel paese dove il si suona, si videro la mattina comparire dinanzi agli occhi il Capo Promontore, ed al lunedì mattina giunse a Lussino la notizia da Pola che la nostra balda gioventù si è ricoverata nel porto di Pola, presso le navi da guerra austriache.

E la corona dove l'hanno deposta, domanderanno i curiosi? Chi sa forse la porranno in fresco s'lo scopo di conservarla pel futuro monumento di Dante a Lussino.

## Varie.

### La Duma russa.

Le spese per la Duma russa pro 1909 furono preventivate:  
Diete dei deputati . . . rubli 1,855.400  
indennizzi per spese di viaggio . . . 64.000  
rimunerazioni per i servigi nei diversi comitati . . . 75.680  
manutenzione degli uffici e paga agli impiegati . . . 543.000  
spese per la biblioteca . . . 22.000  
spese per la manutenzione dell'edificio e accessori . . . 210.550  
Assieme quindi . . . rubli 2,771.630

### Corrispondenza della redazione.

Il nostro corrispondente da Lussino grande ci tenga per incusati che non abbiamo pubblicato finora la relazione sulla festa croata e ciò perchè avevamo ricevuto delle altre interessanti notizie. Seguirà nei prossimi numeri.

Vlastnik i izdavač: Tiskara LAGINJA i DR.  
Odgovorni urednik: ANTE BELANIC.

### Mali oglasnik.

#### Piccolo notiziario.

**PRODAJE SE** jedan novi štednjak, prikladan osobito za gostions. Upriziti se kod Jakova Zudičić, via Giosuè Carducci br. 57. 158

**TRAZI SE** pouzdan i marljiv sluga za oveći posao. Ponuda kod uredništva lista «Omnibus». 156

**KUPUJE SE** mali ručni vazi: na dva kotača (kola). Ponude kod uredništva lista «Omnibus». 157

**NOVU MESNICU** otvorio je u Pazinu Gijuro Šverko u kući Lovrinovića (Skupulina) te se preporuča al općinstvu kao domaći mesar. Cijena jafina, meso svježe. 155

**VENDESI** nella tipografia Laginja e comp. via Giulia i vecchi giornali a 8 soldi il chilogrammo. 86 a

**CHI DESIDERA** fare il cambio di un suo violino con un apparato fotografico e un mandolino, oppure forme di questi l'acquisto, si rivolga in Via Nesazio 28. I piano. 149

**Trgovcima i raznim gospodarskim društvima** na znanje: U našoj Narodnoj Tiskari Laginja i drug. mogu se dobiti razne trgovneke i zapisničke knjige uz jeftinu cijenu. 52

**PRODAJE SE** u tiskari Laginja i dr. via Giulia i stare novine po 8 novčića kilogram. 86

**Pačkim školama i konsumnim društvima** preporuča se osobito masa «Narodna Papirnica» za nabavu raznih školskih teka i risanka kao i pločice i inciskolske potreboe, te sve knjige i tiskanske potreboe za konsumna društva. Preprodavačima znatan popust. 52 a

### Austro-Hrvatsko Parob. Društvo na dionice u Puntu.

#### Plovitbeni red

za dnevnu prugu Baška-Rijeka-Baška.

Poned. Utorak	Srijedu Četvrtak	Utorak Poned	Četvrtak Srijeda
Petak Subota	Subota Petak	Subota Petak	Nedjelju
Nedjelju prije podne		Nedjelju po podne	
4.30 5.— odl. V Baška nova	↓ dol. 6.30 6.—	4.30 5.— odl. Puntat	↓ dol. 5.30 5.—
5.30 6.— odl. *	↓ dol. 5.20 4.50	5.40 6.10 odl. *	↓ dol. 5.05 4.35
5.55 6.25 odl. *	↓ dol. 4.55 4.20	6.05 6.40 odl. *	↓ dol. 4.20 —
6.40 — odl. Měrag	↓ dol. 4.15 —	6.45 — odl. *	↓ dol. 3.40 —
7.20 — odl. Beli	↓ dol. 3.35 —	7.25 — odl. *	↓ dol. — 3.30
— 7.30 odl. Glavotok	↓ dol. — 3.25	— 7.35 odl. *	↓ dol. 2.50 2.55
8.10 8.05 odl. Malinska	↓ dol. 2.40 2.45	8.20 8.15 odl. *	↓ dol. 1.50 1.50
9.10 9.10 odl. Omitalj	↓ dol. 1.40 1.45	9.20 9.15 odl. *	↓ dol. 1.— 1.—
10.— 10.— odl. Rijeka	↓ odl. 1.— 1.—		

Ujetoj pristojanje u Njivicama i Staroj Baški.

Agencija na Rijeci kod I. Pakušića, Via Andrassy 25.

## Badava



razasijem svakom na zahtjev moj veliki ilustrovani cijenik ura, zlatnine, srebrnine, dvokolica (bicikla) i optičnih predmeta.

Metal anker remont, ura sa lancem K 5—  
Srebrna remontoir ura sa rubisima • 9—  
Srebrna remont, ura sa 3 poklopcu • 13—  
Srebrna ura za ženske sa 3 poklopcu • 14—  
Svakoj uri pridodajem 1 liepi lanac badava.

Tvorničko skladništvo ura zlatnine i srebrnine

O. HEGERA sin, Vinkovci, br. 4, (Hrvatska).

## SCUOLA DI MUSICA „GIUSEPPE TARTINI“

POLA — Via Besenghi N. 2 — POLA.

Approvata dall' i. r. Consiglio scolastico provinciale dell' Istria.

(La scuola è per ambo i sessi.)

In questa s' impartisce:

- a) Lezioni di violino
- b) " " pianoforte
- c) " " canto
- d) Lezioni di armonia
- e) " " contrapp. e fuga
- f) " " di composizione

Per iscriversi e per maggiori schiarimenti rivolgersi alla Direzione della Scuola, Via Besenghi N. 2.

Il Direttore insegnante: C. BORZI  
Maestro di Musica diplomato del R. Conservatorio in Milano.

Podpisana uprava reštauracije „Narodnog Doma“ u Puli, uslobodjuje se javiti p. n. općinstvu grada i okolice, da je od sada unaprijed svaku večer u prostorijama

## „Narodnog Doma“

# veliki tamburaški koncert

1. hrvatskog tamburaškog zbora.

Na programu je preko 200 različitih komada. Početak je koncerta u običnim danima u 6 sati na večer a nedjeljom i blagdanima, od 9 u jutro do 1 sat po podne i od 4 sata unaprijed poslije podne.

**Ulaz besplatan.**

Za dobro piće, jelo, kao i brzu podvorbu potpuno je obisrbijeno.

PULA, dne 3. septembra 1908.

Za što mnogobrojiji posjet mole  
uprava reštauracije „Narodnog Doma“.

## ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

**Prima zadržava, koji uplovinje sudrznih dionica jedan ili više po kruni 50.**

**Prima novac na študiju od svakoga, ako i nije dionice plaća od tetoga 2/10, dionice bez ikakvog odbitka.**

**Vrača na študiju uloženo iznosu do 1000 K bez predhodnog odbitka, a iznosu od 1000 K ako se nije kod plaćanja englesko ustanovio veći ili manji rak sa odbitka, uz odbitak od 3 dionice.**

**Zajmovo (posado) daje samo zadržavom, i to na hipoteku ili na najpovoljniji način na osnovu.**

**Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati prije podne i 3—6 sati poslije podne; u nedjelju i blagdanima zatvorena.**

**Društvena pisarnica i blagajna nalazi se u viali Carrara vladina kuća (Narodni Dom) prvi put dano, gdje se dobivaju poklitke informacije.**

Zavjedateljstvo.

Jeder Art Buchbinderarbeiten werden in der Buchbinderei

## LAGINJA & Cie., Via Giulia 1

übernommen und billig geliefert.

SIRITE I KUPUJTE „OMNIBUS“. DIFFONDETE L' „OMNIBUS“